

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Az elhagyott.

— Elbeszélés —

Körösy Lászlótól.

Szegény kis Ferencz, mióta elvette az Isten jó anyját, árva lett. A gyermek nem akarta hinni, hogy a néhány szál deszkából összeszegzett koporsóban fekvő anyja — meghalt.

Pedig azt már senki sem kelthette föl.

Abban a kis szobában, hol a gyermek anyjának ravatala állott, csak az árva fiu térdelt és imádkozott.

Mert az az asszony, ki társnőjének a tőle telhető legutolsó tiszteletet megadta, most koldulni ment, hogy még egy kevés pénzt szerezzen — legalább a sirások számára.

Ferencz anyja pedig azelőtt csak szintén az emberek könyöradományaiából tartotta fenn magát és jó gyermekét.

De most az Isten már megeléglé szenvedéseit és oda föl, magához hívta, hol nincsen nyomor, a hol nem ismerik a gondot és bűt, a hol csak az öröm ragyog rózsás fényében.

És a koldusasszony mégis oly nehezen vált meg ettől a gyarló világtól, pedig

ott fenn boldogság, örök boldogság követi hosszú, kínos szenvedéseit.

Midőn az öreg lelkész a hosszú utra előkészíté lelkét, és az özvegy náddal fődött viskójában megjelent, megszánta a szegény fiúcskát és megigérte a haldoklónak, hogy majd gondját viseli magzatának.

Az asszony pedig, kinek feje fölött már a halál kaszája suhogott, megköszönte az Isten nevében.

A hat-hét éves fiúcska még mindig nem tudta, hogy mi történt itt.

Azután az anya magához vonta fiát.

— Gyermekem, édes Ferenczem, — rebegé alig hallható hangon, — én most eltávozom, mert magához hí az Isten. Te itt maradsz, de én ott is anyád maradok. Imádkozni fogok érted az Istennél. Most pedig viseljen reád gondot az Ur

Ferencz nem jutott szóhoz.

Midőn megcsókolá anyját, már holt, hideg arczra tapadtak forró ajkai.

Azután a koporsóba tették az özvegyet és még egy napig a kunyhóban hagyták.

Senki, de senki sem látogatta meg a halottat, hogy érette egy rövid imát mondjon.

— Bizony jól tette az Isten, hogy már egyszer magához hívta azt a nyomorgó

asszonyt! — mondogatták az emberek, de nem is gondoltak az árvára.

Midőn Ferencznek megmondá az öreg koldusnő, ki most tért meg a városból, hogy az ő anyja fölment a mennyországba s nem is beszélhet vele többé e földön, — hogy már a föld alá temették, sirva fakadt a gyermek és sirt és imádkozott.

Másnap reggel már nem volt Ferencznek anyja.

A gyermek ottmaradt a temetőben és anyja sírjára feküdt.

Csak nagynehezen hívhatta magához az öreg lelkész, ki nevelő-atyja akart lenni.

Néha az ég akaratát keménynek találjuk, mint akkor is, midőn Ferencz gyámatyját egy hét múlva elragadta a halál.

Most a gyermek visszament az öreg koldusnőkhöz.

De ez elutasítá.

— Még magannak is alig jut! — mondá a gyermekhez. — Menj el máshová, majd megáld az Isten.

És a gyermek elment.

Arra ment, a merre szemei vitték.

Itt-ott kapott egy falatot, de később, midőn már eltépte ruháját a rá uszított eb, midőn senki sem viselt rája gondot, egészen elpiszkosodott, és akkor már mindenki megvetette a rút koldusfiut.

És a kis Ferencz még koldulni sem tudott. Ha éhes volt, a köfeszület elé veté magát és jó anyjához kiáltott az égbe.

Ha ilyenkor egy arramenő megkönyörült, úgy kapott valamit a gyermek; de sokszor a köszívü érzéketlen emberek figyelmbe sem vették a kis esdeklőt.

Az éhség kinoz.

A gyermek borzasztó fájdalmakat kezdte érezni, és még sem mert koldulni.

De tovább már nem bírta kiállani.

Még emlékében volt egy magas, kéményes ház, hova olyan sokszor elvezeté jó anyját és mindig kaptak valamit.

Most mintegy ösztönszerűleg a gyár felé irányozá lépteit.

De itt már föl nem ismerték.

A gyáros gyermekei kövekkel dobálták a szerencsétlent és több helyen megvérezték őt.

Ferencz menekült — és a gonosz fiuk az ebekkel üzték tovább.

Végre egy kápolna előtt összerogyott a fiu és elveszté eszméletét. Most olyan boldog volt, mert mi sem fájt neki . . .

Midőn visszanyeré eszméletét, egy vén koldus állott előtte, ki néhány falat kenyeret és vigasztaló szavakat nyújtott a boldogtalan árva fiunak.

De Ferencz már olyan gyenge volt, hogy nem birt járni. Minden lépténél összerokkadt.

Mit csináljon a beteg fiuval az öreg koldus, ki már alig bírja önmagát is gyámolítani? Ott hagyta őt a kápolna lépcsőin s tovább ment.

Ferencz most átgondolta az ő szerencsétlenségét.

Ő árva, nincsen senkije, nincsen egyetlen jó embere sem, ki hajlékot és kenyeret nyújtana a betegnek.

Tán az Isten is — az ő védatyja — elhagyá őt, mert nem áldja meg anyja imádságaira.

Ott üldögélt sokáig a gyermek.

Élettelen kék szemével a messzeségbe, a vidám világba tekintett, és olyan boldogtalan volt.

Igy itt maradt késő estig, azután elaludt.

Másnap reggel durván ellökte onnét a harangozó.

— Takarodj' koldus! — rivalga rá, — ne piszkítsd be a lépcsőket.

A gyermek föl akart kelni, de nem birt.

— Lódulj innét, ha mondom! — kiáltá újra a durva ember, és lelökte őt a lépcsőkről.

Ferencz lezuhant és egy kö szegletében bezuzta fejét.

A szegény koldusgyermek arcát elborítá a vér.

— Miért bánt maga engem? — rimázkodék reszketve a gyermek, és védelműl föltartá gyöngye karját. — Hisz én nem tettem semmi rosszat.

— Menj dolgozni, — ott a gyárban adtak volna foglalkozást, de lusta kölyök vagy, és ezzel nem megyünk semmire. El innét, mert! . . .

Ezzel a fiuhoz rohant, de Ferencz testébe új erőt adott a félelem, és a feszület mögé rejtőzék.

— Az Isten még megbüntetheti, — zo-

kogá keserűen az árva, — legyen birám az, kit e kereszt jelképez.

A durva ember semmit sem szólt, hanem a kápolnába távozott.

A kis Ferencz pedig ott maradt, a hol még mindig védhelyet talált.

— Ő majdan eleget tesz érettem! — rebege az árva és bekötözé sebé. — Nagy ég! oh miért nem hívsz fel jó anyámhoz? én itt annyit szenvedek, olyan keményen bánnak velem a köszívű emberek, mintha gonosz volnék, mintha megérdemelném. Oh, enyhítsd fájdalmaimat, Atyám!

E rövid fohász után édes vigasz szállott szívébe.

Most elhatározá magát, hogy még egyszer elmegy koldulni, ha pedig oly durván bánnak vele, mint eddig, akkor elmegy anyja sírjához, és ott elpanaszol mindent — mindent.

Szegény árva!

A város egyik félreeső utcájába vezérelték léptei

A magas házakban boldog emberek, vidám fiúk laktak és örömmel ünneplék meg a mindenszentek napját.

Csupán ő volt olyan szomorú, olyan kimondhatlan szerencsétlen.

Remegve illeszté kezeit a kapu kilincsére, mely kitérülve, ő félénken belépett.

— Mit akarsz? — rivalga reá egy szemüveges öreg asszony, hatalmas kulcsesomóval az oldalán.

— Irgalom, asszonyom, oh könnyörüljön meg rajtam. Csak egy kis kenyeret adjon ennem.

— Ejnye gaz fattyúja, hát te így lopod az Isten drága idejét? Majd adok én neked! Tudom már, miért jöttél ide. Tudom, hogy azok a cigányok küldöttek ide kémlelni, kik majd azután eljönnek és meglopnak minket. Nem takarodsz? — pörgé az asszony.

— Nem kívánok soha és senkinek sem rosztat, — esdé a gyermek, — csak egy kis ennivalót adjon. Én olyan éhes vagyok —

— Még se mégy innét? — kiáltá újra az a sárkány, és bottal támadá meg a szegény fiut.

A kis Ferenczben föllázadt most az önértett és elkeseredettségében megragadá a fölemelt botot.

— Asszonyom, ne verjen, mert megveri az Isten! Én árva fiu vagyok, anyám meghalt, és ő midőn eltávozott tőlem, azt mondá: hogy az Isten gondot visel reám. Kegyetlenek az emberek — ők nem szánnak meg engem, hanem mindenhonnan irgalmatlanul eltaszítanak. Oh, mily sokat szenvedtem! Azt csak az Isten, az én atyám tudja . . . Ne bántson, asszonyom, hanem adjon egy kevés kenyeret.

— Ez már mégis sok. Ne fecseggj itt, gyermek! De hogy mertél ide belépni? Takarodj, legutoljára mondom. Nesze, itt van egy krajczár, végy magadnak valamit és ne jőjj ide többé soha sem.

Ferencz megköszönte és eltávozik.

A pénzért pár falat kenyeret vett, mit mohón költe el.

Azután megköszönte Istennek, hogy megsegíté.

Szegény gyermek, a nélkülözések és fájdalmak után már olyan volt, mint az élő halál.

— Minek is él ez a satnya koldusgyermek? — mondották sokszor az elhaladó emberek, és még sem könnyörültek meg rajta.

De végre mégis megenyhült fájdalma. Ő már nem ment többé koldulni, hanem anyja sírjához sietett. Utközben pár krajczárt kapott, a min néhány szál viaszgyertyácskát vásárolt.

A temető ma — halottak napján — fény-árban uszott. Minden síron lámpafény ragyog és körülötte az emlékezők keseregnek. A harangok szomorú zugása, az ünnepies, de szomorú temető olyan élénken figyelmeztet minket, hogy por vagyunk és porrá kell lennünk! . . .

Ferencz nagyon jól tudta anyja sírját. Midő odaért, csak az az egyetlen sír volt még, melyen nem ragyogott világ, mely mellett nem siránkozott emlékező.

A kis fiu leborult, átkaroló a sírdomb feszületét és keserűen zokogni kezdett.

— Anyám! oh én édes anyám! — kiáltott fel és kitérta bus szívének minden keserveit. — Anyám, be boldogtalan a te kis fiad! . . . Nincsen senkije, — olyan keményen bánnak vele a szívtelen emberek. — — — Midőn még te éltél, sokszor karjaidra vettél és megcsókoltva, ily szavakra

nyitád ajkaidat: „Édes Ferenczem, csak jó légy és az Isten meg fog áldani téged.“ Oh anyám, én mindig olyan jó voltam és még sem áldott meg az Isten. Oh mondd meg, oh kérd meg az Istent, hogy csak egyszer könyörüljön meg rajtam, hogy vegyen magához . . . Itt a földön ugy sincs senkim, a ki szeretne, mindenki megvet, mindenki eltaszit, mindenki bántalmaz. De ott fenn, tenálad, a csillagos égben . . . ott boldogság uralkodik . . . Végy magadhoz, Istenem! . . .

Tovább nem birt beszélni. Hangját elfojtá a benső nagy fájdalom. Azután újra átkarolá anyja keresztjét és mélyen, mélyen elszenderült.

A temető minden részéből a zokogók megtört sohaja tör fel az ég felé. Itt egy apa siratja elhunyt magzatát, ott a fiu kesereg szülői után, távolabb több árva tédél, ott egy férfiu sir némán, kinek szép nejét rablá el a kegyetlen halál, máshol a barát hullat barátja poraira könyeket; szóval a halottak napján általános keservek tanyája lön a temető.

De már oszlik az emlékezők tömege. A temető lassan-lassan megritkul az emberekől, a fény vagy magától elalszik, vagy kioltja a szél és elsötétül minden.

Csak a nyájas hold ragyogott a temető fölött és abban még csak egy árva fiu feküdt anyja sírján.

— Hadd sirja ki magát, — mondá részvéttel a temetőör, és otthagya a fiut.

Ferencz pedig már nem sirt, nem kesergett, hanem eszméletlenül feküdt ott.

Igy maradt reggelig.

Reggel aztán nem kelt fel többé, hogy koldulni menjen, hogy újra bántalmazzák, hanem ott maradt, mert már — meg volt halva . . .

Az Isten megkönyörült rajta és magához hívta.

Kis kezei dermedten még folyvást a feszületet kulcsolák körül, mig végre egy jószivü ember, a temetőör, eltemeté másnap.

Szegény Ferencz most ott, a boldogok honában, jó anyja körében az Isten mellett van.

Megeléglé szenvedéseit az Ur és véget vetett mindennek.

De a koldusgyermek atyja meg is bo-

szulá a kegyetlen, köszivü embereket, mert az a durva ember, ki lelökte a kápolna lépcsőjéről, a toronyról alázuhant és szörnyet halt, és az a másik asszony, ki oly irgalmatlanul fogadta, elveszté beszélőtehetségét.

A kegyetlen gyermekeket is elhagyá az Isten, és néhányan koldusokká lönnek.

Igy mindent, mindent visszatort az Ur. Ifjak! Bánjunk nemesszivüleg és kegyesen az árvákkal!

K i k e l e t.

Dalol a magasban
Fent a víg pacsírta,
Lent a fülemile
Örömdalát sírja.

Zsong a kis méhecske,
Énekel a szellő;
Zeng a patak és zúg
A mező s az erdő.

Égen, földön víg zaj,
Vig zszibongás támadt;
Mivel sírjából a
Kikelet feltámadt.

Tavaszi dal.

Felébredt a tavasz
Völgyön, halmon, réten;
Felébredt a tüzes
Mosoly a napfényben . . .
Anyám! így ébredjen
Fel az üdv szivedben!

Felébredt az égnek
Tiszta ragyogása;
Felébredt az érnék
Zengő kristály-árja . . .
Anyám! így ébredjen
Fel az üdv szivedben!

Felébredt a madár
Lelkes, vidor hangja;
Felébredt a lepke,
A méh és a hangya . . .
Anyám! így ébredjen
Fel az üdv szivedben!

Felébredt a virág
Erdőn, mezőn s dombon;
Felébredt a levél
Minden fán és bokron...
Anyám! így ébredjen
Fel az üdv szivedben!

Felébredt a balzsam-
Szellő illatárja;
Felébredt az egész
Természet viránya...
Anyám! így ébredjen
Fel az üdv szivedben!

Városov Mihály.

A diótörő.

— Mese. —

Volt egyszer egy gyermek, a kinek egy cifra diótörője volt; ez úgy nézett ki, mint egy kucsmás, vörös katonaruhás fabáb, még kard is volt az oldalán. Egyszer a gyermek egy igen nagy diót tett a diótörő kitátott szájába és állát összenyomta. Hanem a dió nem tört össze. Ekkor a diótörőt a földre állítá és egész erejével rá nehezedett. Végre nagyot ropant s a dió száz darabra szakadt, és ime, a diótörő fájdalmasan fölajgatott:

— Oh jaj! oh jaj! — s egyszersmind mind a kezével arczához kapott, mint mikor valakinek a foga fáj, és hozzá elkezdet föl és alá futkosni a szobában, közbe-közbe olyan magasakat ugorva, mint az asztal. És a mellé folyvást kiáltá:

— Oh jaj! oh jaj!

A gyermek megrettenve mereszté rá szemét, s hirtelenében nem is birt helyéből elmozdulni. Végre azonban azt gondolá, hogy tanácsosabb lesz kerekét oldani, és az ajtóhoz sietett. Hanem a diótörő megelőzte, állást foglalt az ajtó előtt s egyik kezével kirántá kardját, míg a másikat folyvást arczára nyomva tartotta.

— Itt maradsz, — mondá, — beszélnem kell veled!

— Ohó, — viszonzá a gyermek, kibem a fenyegetésre felébredt a bátorság, — ha velem ki akarsz kötni, akkor bizony pórul jársz! Látod, — folytató, a szögletbe ugorva, — nekem is van kardom!

Előrántotta atyjának régi huszárkard-

ját, kihuzta, s hüvelyét csörömpölve a talajra vetette.

— Vágj! — kiáltá a diótörő, és szemei örömtől fénylettek. Még a fejét is félrefordította és nyakát kinyújtotta, mintha azt ohajtáná, hogy a gyermek üsse le fejét.

Igy álltak néhány pillanatig egymással szemközt. Ekkor a diótörő egy kissé megfordítá fejét, nagy szemével a gyermekre nézett és mondá:

— No hát vágj!

— Nem, — felelé a gyermek, kinek bátorsága megint tünni kezdett, és leereszté a kardot. A diótörő pedig fölegyenesedett és mondá:

— Bár csak megtetted volna! De — tevé hozzá némi szünet mulva, és arczán fájdalom tükröződött — bizonyára neked sem sikerült volna engem megölni.

Hogy ez az egész jelenet a gyermek előtt mindig csodálatosabbnak látszott, az nagyon természetes.

— Bámulva tekintesz rám, — mondá a diótörő, — hanem maradj itt csak néhány pillanatig, s mindenről felvilágosítalak.

Felugrott a tükörhöz, belenezett, kinyitotta száját, kihuzott belőle két összetört fogat, megmutatta a gyermeknek és modá:

— Ez fáj. Mit gondolsz, ha valamikor valaki veled is így tenne?!

A gyermek önkénytelenül a szájához kapott kezével. A diótörő nevetett és mondá:

— No ne félj, én nem bántalak! sőt ellenkezőleg jó indulattal vagyok irántad. Elbeszélem csodálatos történetemet, s remélem, hasznos tanulságot fogsz abból meríteni. Meg akarod hallgatni? Jól van; tehát ülünk le.

A gyermek leült a zsámolyra, a diótörő letelepedett előtte a szőnyegre és kezdé:

— Régen, régen, több száz esztendeje, gazdag ember voltam. Tömérdek kincsem vala, hanem szívem oly hideg és kemény volt, mint az arany és a drágakő.

Egyszer egy barátom társaságában sétalovaglást tettem. A mint lovagoltunk, az ut szélén egy öreg embert láttam ülni. Elsoványodott tagjait rongyok takarták, arcza fakószürke volt és beesett, hosszú fehér szakállá széltől és esőtől összekuszálva. Midőn pár lépésnyire valék tőle, hangosan

és keservesen felfohászzkodott. Tüzes paripám megijedt, toporzékolt és el akart velem iramodni. Én leugrottam, erősen tartottam zablájánál s csillapító szavakkal lecsendesítettem. Hanem annál keményebben rári váltam a szegény koldusra, a ki, midőn a lovat előtte elvezettem, felém nyújtotta kezét, néma tekintettel alamizsnáért esdve.

— Mit üvöltesz itt az utban, — kiáltám, — s mit ijesztgeted lovamat?

— Oh uram, — könyörge, — bocsáss meg! Az inség sohajtása volt, a mi mellemről fölszakadt.

— Mi közöm inségedhez? — folytatám hevesen. — Ha még egyszer itt találalak, elgázolok lovammal, te vén madárijesztő, te vén diótörő!

Hanem alig mondtam ki e szót: „diótörő“, midőn az ősz ember lángoló szemekkel állt előttem. Egy szempillantás alatt óriási nagyságúvá nőtt, ruhája pedig lobogó lángokhoz hasonlított. És megragadt engem és lovamra ültetett, mely egész testben reszketett.

— Már régen megérdemelted, — kiáltá haragosan, — te kegyetlen, keményszivű ember! E percztől fogva diótörő légy és mindig csak a kemény héjat harapd, és soha se legyen részed az édes magban!

Ezzel megcsapkodta lovamat egy tűzsugarakból font korbáccsal, és az elszáguldott velem, mint a szél. Végre ledobott és tovább rohant. Ott feküdtem gyámoltalanul a homokban. Sem mozdulni, sem szólni nem bírtam, összezsugorodtam s ilyen kicsiny lettem, mint a minő most vagyok.

Ott aztán megtalált egy ember, fölémelt és elvitt magával a városba, a hol éppen vásár volt, és az az ember játékszerekkel kereskedett. Minthogy engem is csak egy darab játékszernek tartott, odaállított a többi fabábuk közé. Sokat nevettek rajtam, de minthogy nagyon csunya voltam, ilyen nagy orrom és rettentő nagyra tátott szám volt, senki sem akart megvenni.

Egy nap gazdám diót evett. Annyira megrettentem, hogy kivételesen sikerült szememet egykissé félrefordítani, hanem aztán megint megmerevültek. A diók ama borzasztó szóra emlékeztettek, mely szerencsétlenségem oka lön.

— A mennyköbe, — kiáltá gazdám, — úgy rémlik, mintha ez a fabábu — így nevezett engem — vágyakozó tekintettel sanditana a diókra. No, akarsz egyet? Elég nagy rá a szád! — és ezzel egy diót a fogaim közé tolt.

Ugy álltam most ott egésznap, nevetésgéptárgya a járó-kelőknek.

Végre egy vásárló, a ki engem kezében forgatva jobban szemügyre vett, véletlenül arra a gondolatra jött, hogy államot összenyomja, és ime, a dió összeroppant. Minő nevetés lett most! Diótörő, diótörő! kiálták a körülállók, s többen kérdezték: „Mi az ára ennek a diótörőnek?“ — Hanem gazdám ravasz volt, hamar levett engem a deszkáról s egy sötét ládába zárva, azt mondá: „Nem eladó.“

Este, midőn egyedül volt, elővett engem, örvendő szemekkel vizsgálgatott, több kísérletet tett velem s végre mondá:

— Diótörőcske, te hasznomra fogsz válni! Most már tudom, mi a neved, s azonnal egy egész láda hozzád hasonló falegénykét készíttetek. Ha azokat aztán a vásárra viszem, fogadom, hogy jó üzletem lesz, mert az ilyen pompás játékszer, mely oly jól összeroppantja a diót s magvából egy csipetnyit sem torkoskodik el, bizonyára nagy keletnek fog örvendeni.

A mint mondá, úgy is tett. Nemsokára egy nagy ládában egész sereg nagyobb és kisebb testvéremmel kerültem a vásárra. Egészen megtöltöttük a bódét, melyet ezen-túl diótörő-bódénak híttak. A vevők csak úgy tódultak oda. Diótörő-testvéreim nevében nekem kellett próbát tennem minden vásárló előtt. Beszélni nem bírtam, hanem mindig heves fájdalmat éreztem, a hány-szor csak diót haraptam össze.

Végre engem is megvettek. És most elkezdődött hosszú vándorlásom a világban. Azt hittem ugyan, hogy a legelső családnál, a hova jutottam, végezet fogom találni, hanem csalódtam. Minél kopottabb, törékenyebb lettem, annál nagyobb lett reményem. Midőn végre nagysokára elkoptam, kidobtak az utcára. A hideg éjjeli esőben ott feküdtem magánosan az utcán. Oh, gondolám, csak már megvirradna! talán a lovak összetaposnak vagy a szekerek összezuznak.

Ekkor hirtelen előttem termett ama lángruhájú alak, a ki egyszer mint koldus jelent meg, és tompa hangon így szólt:

— Így feküdt gyakran ajtód előtt az inség és nyomor, mikor még dús gazdag, de keményszívű voltál!

Ezzel fölvettem engem a földről, ujjaival megnyomogatott, meghuzgálta majd a lábamat, majd a fületem, s aztán letett egy oszlop talapzatára.

Reggel két vidám fiu jött arra.

— Nézd csak, nézd csak, — kiáltá az egyik, — ott áll egy diótörő! A ficzkó őrt áll itt az oszlopnál!

A másik gyermek kezébe vett és mondá:

— Ujdonatuj!

Hogy lelkeembe nyilalt e szó! Tehát megint új vagyok s újra kezdem fájdalmas diótörő-pályámat! — És úgy volt. . . .

Oh gyermekem, mennyit szenvedtem én, mivel gyötrő étvágyam megmaradt. A legfinomabb ételekhez és italokhoz valék szokva, most pedig kemény csontárhéjat kellett összeharapnom, és a mag mindig kifordult számból. Én törtem fel a diót és mások ették meg, s rám senki sem gondolt. De hogy is gondolhattak volna reám? hiszen mindenki fabábunak tartott. Ha em néha, éjjelenként úgy volt, mintha suttogó szavakat hallanék: „Egykor mások törték fel a diót számodra, és te etted meg a magot. Hanem a kik feltörték, azok nem fabábuk, de szegény emberek voltak husból és vérből, kik éhséget és szomjuságot szenvedtek, úgy, mint te most, te könyörtelen, keményszívű!”

Legforróbb ohajtásom ezután csak az volt, hogy vajha megváltatnám mindig újra kezdődő szenvedéseimtől. Egyszer hosszú, hosszú használat után megint elkoptam. A szakácsnő a kemence szájához vitt. Oh, mennyire örültem a tüzhálálnak! A szakácsnő így szólott:

— Elég sok diót törtél fel életedben, szegény ficzkó, sétálj hát most a tűzbe!

A lángok körülfogtak, borzasztó kínokat szenvedtem, de nem égtem meg. És a lángok ezt sziszegték: „Így égetnek az inség lángjai, melyek előtt egykor hidegen haladtál el!”

Éjjel eljött a lángszellem, kivett a hamuból, ismét ujdonatujjá egyengetett, elvitt a vásárra, — éppen karácsonykor volt, — s egy bódében letett a hozzám hasonló bábok közé. A diótörők most már jelentékeny kereskedelmi cikké lettek, s másnap reggel sok ilyent láttam állni az asztalon a bódében. Mily örömet cseréltem volna valamelyik fa-testvéremmel, hiszen ők holtak voltak és semmit sem éreztek, — én pedig csak látszólag valék holt és minden éreztem!

Végre a te kezeidbe kerültem, jó gyermekem. Végtelen nagy vala fájdalmam, midőn előbb diódat össze kellett roppantanom. De mikép történt, hogy felkiálthattam s hogy most veled beszélhetek, azt nem tudom. Most először történik, annyi idő után, hogy a boszuló lángszellem azt nekem megengedi. Talán megkönyörült és megengedi, hogy meghalhassak? Oh ha úgy lenne, minő jótétemény lenne az reám nézve!

Most pedig hallgasd meg még ezt, mert ki tudja, kedves gyermekem, meddig lehet még beszélnem:

Mondd meg játszótársaidnak, hogy a hányszor egy diótörőt látnak, emlékezzenek reám; beszélj el nekik, minő büntetést kellett szenvednem, mert a szegények iránt keményszívű valék; mondd meg nekik, hogy irgalmasak és könyörülők legyenek a szegények iránt. Már korán ismerjék meg a másokkal való jóltevés boldogságát, különben felnőtt korukban keményszívűek és könyörtelenek lesznek. De . . . a beszéd nehezenre esik, nyelvem nehéz . . . tagjaim újra megmerevednek. . . .

Midőn a diótörő ezt mondá, fölegyenesedett, s a jövő pillanatban megint merev, mozdulatlan fabáb volt, mint azelőtt.

A gyermek egy idő múlva a kandalló párkányára állította.

Midőn másnap reggel a szobába lépett, a diótörő darabokra törve a földön feküdt.

— Most hát halva van, szegény! — mondá a gyermek. — Nyugodjék békével!

Tátra-Füred és a lomniczi csúcs.

(Két képpel.)

Tátra-Füred, szép hazánk egyik nevezetes fürdője, a szepesi Kárpátok hegységei

számmal látogatják a vendégek, még külföldről is.

Ha az utas oly későn érkezik Tátra-Füredre délután, hogy már nincs ideje még

Tátrafüredi zugó.

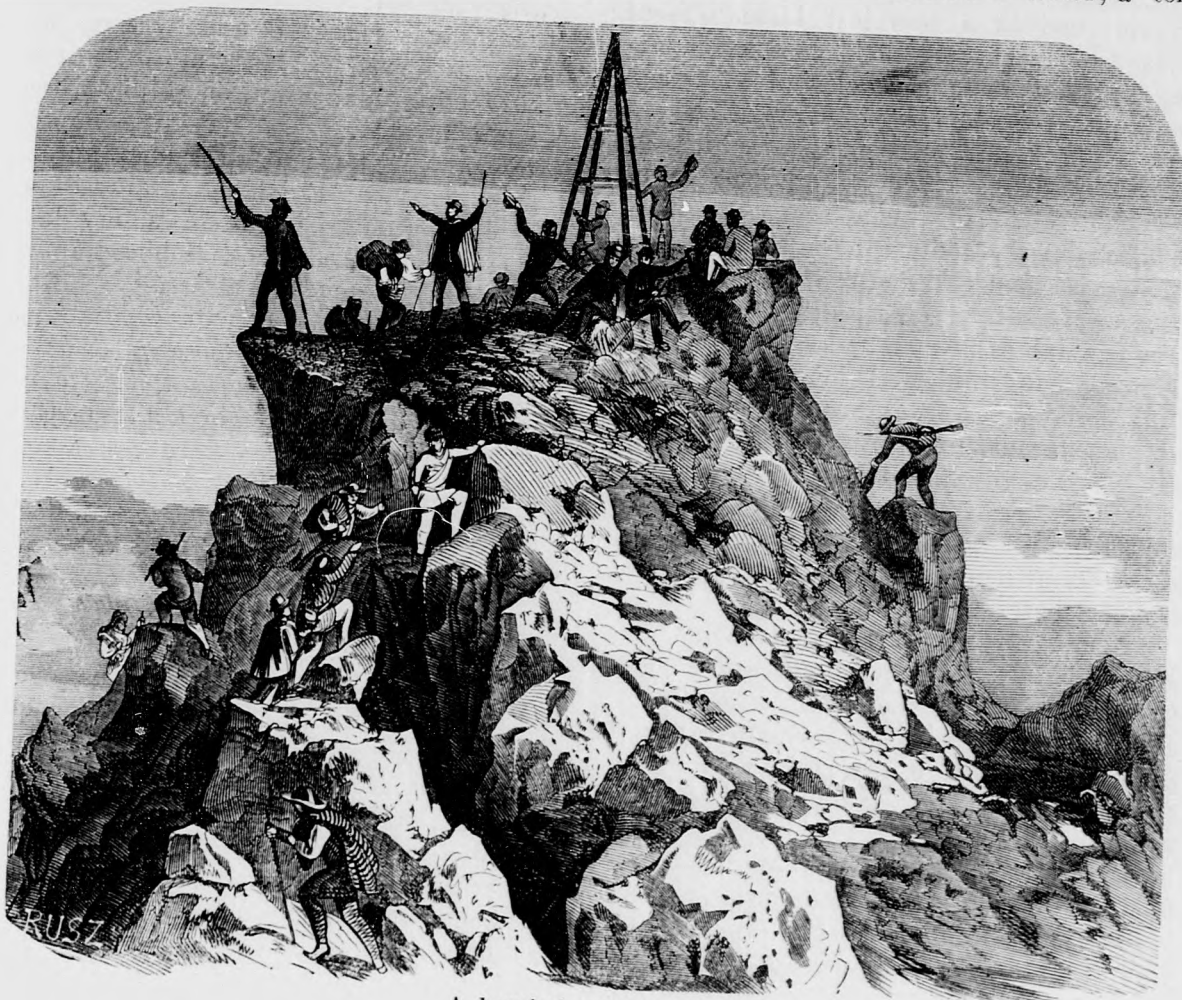
közt gyönyörű erdőségek közepett fekszik, s évenként nyáron át úgy pompás vize és levegője, mint regényes fekvése végett nagy

aznap meglátogatni a jó messzire fekvő, vagy inkább harsogva rohanó nagy vízcsészt, melynek elragadó látványa bőven

kárpótolja az oda vezető ut fáradságait, okosan cselekszik, ha legalább az ugynevezett „Kilátás”-hoz tesz egy kirándulást. Innen valóban gyönyörű kilátás nyílik a Kárpátok alatt fekvő Poprád-vidékre, számtalan városaival és helységeivel.

Hosszabb időt igénylő kirándulási pontokban Tatra-Füred leggazdagabb hazai fürdőink között. Minden irányban szebbnél

élvezetes beutazására legalkalmasabb idő kínálkozik június közepétől augusztus végéig. Korábban a magasabban fekvő pontok még hóval fődvek, később pedig a havasi növényzet szépségei már hiányoznak. Június második fele mindenestre legalkalmasabb arra, hogy a lomniczi csúcsot meglátogassuk. Ilyenkor már a Kárpátok legmagasb tetői is szabadok a hótól; a ter-

A lomniczi csúcs tetején.

szebb hegyi és havasi tájak csalogatják a szabad természet barátait. Legtöbb veszedelemmel jár, de legtöbb élvezetet is nyújt a lomniczi csúcs ormára való kirándulás, melyet elmulasztani valóságos vétek volna mindazoktól, kiknek módjuk, képességek és idejük van e nagyszerű kéjutazást megtenni.

Mondanunk is fölösleges talán, hogy e vidéknek is, mint minden más hegyi tájnak

mészert teljes ünnepi díszben áll előttünk, — a havasi növényvilág egész nagyszerűségében pompázik, s az éneklő madarak serege (köztük mint karmesterrel, az északi fülemilével, az énekes rigóval) minden lépten-nyomon megeleveníti az erdőségek titkoszerű vidékét.

A lomniczi kirándulást a fürdőről egy nap alatt is meg lehetne ugyan tenni, de okosabb lassan, megfontolva haladni fölfelé,

mert akkor veszély sem érheti annyira az embert, aztán meg többet láthat és nyugodtabban gyönyörködhetik a tájak leírhatlan szépségében. Vezetőt s háttas lovat majd minden időben kaphatni efféle hegyi kirándulásra.

Egy magyar utazó következőleg írja le lomniczi útját:

„Sokat hallottam beszélni a nehézségekről, melyek a lomniczi kirándulással össze vannak kötve; különösen sokszor emlegették, hogy a falmeredekségu sziklákra halálos veszedelem közt négykézláb kapaszkodva kell fölmászni. Én eddig ez ijesztő beszédeknek nem adtam hitelt, mert a lomniczi utról fogalmam sem volt: most azonban meggyőződtem, hogy a kirándulás efféle rajza nem volt egészen alaptalan. Hanem azért erős testalkat, különösen pedig erős kéz, láb és fő mellett s ügyes vezetők társaságában, minőkkel mi is dicsekedtünk, halálos veszély nincs. Az ut inkább terhes, fáradságos, mint veszélyes, de aztán csakugyan fáradságos a legnagyobb mértékben. Testi ügyesség az utat nagyban könnyíti. A kinek a feje hamar szédeleg, annak az ut nem csak hogy nem tanácsos, hanem lehetetlen is.“

Nem akarjuk itt kedves olvasóink idegeit próbára tenni ama hajmeresztő részletek elősorolásával, melyeket utazónk oly élénken tudott leírásában esetelni. Képzeljük, mintha a tetőre kísértük volna őt, s lássuk, miként írja le az onnan eléje táruló nagyszerű kilátást:

„Végre tehát elértük a lomniczi csúcsnak 8913 lábnyi magas tetőpontját. Le van győzve végre minden veszély, minden félelem s fáradság, s itt, a csúcs tetején fedék minden bajt, minden vesződésget. . . S ott áll végre az utas, a légtenger ezer meg ezer lábnyi mélységében, s elbámul a környező mindenség leírhatlanul elragadó képének bájain, a lelkesedés könyve homályosítja el szemét, s ajka önkénytelenül rebegi: Téged Isten dicsérik! . . .

„Reggeli tizedfelet mutatott az óra, mikor a csúcsra értünk, s így utunk a „Tüzkő“-től, a hegy aljában kiálló sziklafoktól, honnan elindultunk, negyedfél óráig tartott. Az idő igen kedvezett. A lomniczi tető, melyet oly gyakran ködök borítanak,

most zavartalan derűben állott, és a Tátra többi csúcsa is, alattunk s körülünk, tiszta fényben tündökölt. Azonban éppen e kedvező derült idő miatt kelle nélkülöznünk a lomniczi csúcs nagyszerű látványainak legérdekesbikét, melyet más utazók borus időben már többször bámulhattak, s melynek leírását egy utirajzban következőleg találtam följegyezve:

„Egyszer volt a lomniczi csúcs tetején egy társaság s részesült a nagyszerű látvány élvezetében, t. i. hogy alattuk hirtelen különböző oldalról felhők toltak össze, s minden találkozásnál vékony, a naptól egészen átvilágított gőzoszlopokat bocsátottak a magasba. E jelenetet mindenkor villám és mennydörgés követé, s úgy látszott, mintha e gőzoszlopok előbb a naptól gyuladtak volna meg. A társaság e felséges látványnak félóráig volt szemtanuja, mire azután az erős szél összeszorítván a felhőket, az alsó völgyekre esőt, a felsőkre jeget rázott ki belőlök, míg a társaság a lomniczi csúcson egészen szárazban szemlélte ezt a ritka tüneményt.

„Mi e nevezetes látmányban ugyan nem részesülhattunk, de annál nagyszerűbb volt az, melyet a tiszta derű a messze távolból tüntetett elénk.

„Szikla csúcsok, melyek alulról tekintve megmászhatlanoknak tünnek fel, most egészen alattunk állanak. Itt a tengerszemek sziklakörnyezte tükrei tekintenek fel hozzánk, amott az északi völgyek iszonyu sziklatetői; mélyen alattunk sötét hegyszakadékok s magasan fekvő tavak terülnek, melyeknek lecsörtető vizeit a Javorina-völgyben hallottuk csöndesen mormolni. Északnyugat felé a „Vörös-tó“, távolabb a „Fehér-tó“, amott a dél felé eső „Öt tó“ csillámlik. Közvetlen közelben a legborzadalmasabb sziklatetők meredeznek a szemlélő elé; ott van a „Karbunkulus-torony“ melyet eddig embernyom soha, de még csak zergenyom sem érintett; azután a magas „Jégvölgyi csúcs“, a „Zöld-tó-csúcs“, a „Fehér-tó-csúcs“ sat. Nyugat felé a szikla-csúcsok egész hosszu sora látható, melyek végén a hatalmas Kriván tekint át hozzánk meggömbült csúcsával. Északon Galiczia egy részét kalandozhatja be tekintetünk, ha pedig dél felé fordítjuk szemünket, a nagy

szepesi lapály s a lipitói síkság egy része terül előttünk város-csoportjaival, melyek szerfölött apróknak tünnek föl a bámuló tekintet előtt.

„A gyönyörű és leirhatlanul nagyszerű látvány teljes élvezetében csak az a sötét gondolat zavarja lelkünket némileg, hogy: miként fogunk innen lejutni? mert a mily fáradságos és nehéz volt a fölmenet, ezerszer nehezebb, fáradságosabb s talán veszélyesebb is a lejövetel.

„Délen állott a nap, midőn utunkat a csúcsról visszafelé vettük, s midőn minden komolyabb veszedelem nélkül esteli hat óra tájban Tátra-Füredre érkeztünk, a vendégkoszoru szerencsekívánatokkal fogadott, mint bajvivókat, kik szerencsésen visszatérnek oly harczból, melynek nehézsége kapcsolatban az időjárás szeszélyeivel és mostohaságával, sok gyöngye természetü embertől a legszebb, leggyönyörűbb élvezetet tagadja meg.“

Az árva álma.

Könyvvel kezében, az árva
Ül egy lombos fa alatt;
Szép madárcsók éneklésén
Oly édesen elmulat.

Mellette patakocská foly,
Loosolgatja zöld partját;
A bájdalu zenérké ép'
Most kezdé el szép dalát

Ugy elmereng a kis árva,
Hogy a könyv kis kezéből
Lehull a zöld füre mellé...
S ő édes álmra dől.

Álmában távolból indul
Szülő-hajléka felé,
Jó anyjának elvesztését
Nem tudá s nem érezé.

... Hisz' most lép ki a kis laktól,
Magzatját csókolni meg,
Örömtelten kiáltva fel:
„Isten hozott, jó gyermek!“

De ez örömteljes perczben
Az árva fölébredé...
S ilyen édes boldogságot
Többé ő nem éreze.

Váradi Lajos.

Nagy Péter orosz czár.

Történeti karezzolatok.

Hollandi hajón utazott egykor tengeren Nagy Péter, midőn iszonyu szélvész kerekedvén, ez oly mértékben dühöngött, miszerint a veszedelem már tetőpontjára hágott. A hajósok mind elesüggedvén, lemondának a menekvés reményéről, s térdre borulva, buzgó ima közt várák a végső csapást. Egyedül Péter nem rettent meg; oda lép a hajó kormányosához, biztatja és némileg figyelmeztetni akarja egy teendő fordulatra, mire az durva hangon felkiált:

— Takarodj innen! Nekem tudnom kell a hajót kormányozni; jobban értek hozzá náladnál! — és csakugyan szerencsésen parthoz vivé a hajót. Odaérve, a kormányos rögtön térdre esett Péter czár előtt, s durvasága megbocsátásaért könyörgött.

— Nincs mit megbocsátani, — mondá a czár, fölemelé a térdepelőt, s három csókkal érintvén homlokát, e szavakra fakadt:

— Köszönettel tartozom neked, hogy bennünket megmentettél, s köszönetet mondok a feleletért is, melyet a veszély pillanatában nekem adál.

* * *

Miként tisztelte légyen Péter czár a nagy férfiak emlékét, következő mondata is nyilvánítja. Midőn tudniillik Párisban időztek a város nevezetességeit sorban nézte s vizsgálta, többi közt azon templomban, melyben a néhai híres bibornok és francia miniszter, Richelieu van eltemetve, átölelé annak szobrát, mondván:

— Nagy férfi! neked odaadtam volna birodalmamnak egyik felét, megtanulandó tetőled, miként kelljen nekem a másikat kormányoznom.

* * *

Nagy Péter orosz czár, a jelenlétében tartott egyik kormánytanácsi ülésben egy parancsot irt alá, mely a sz.-pétervári és nowgorodi kerületbeli földbirtokosokat arra kötelezé, miszerint a Ladoga-csatorna körül végbeviendő munkákra jobbágyaikat utasítsák, holott a főnebb említett kerületek egész vidéke háboru által el volt pusztítva s lakóitól is majdnem egészen megfosztva.

Dolgorucky miniszter, a csárnak hű szolgálója, azon tanácsülésben nem lévén jelen, midőn másnap a tanácsülésben résztveendő megjelent, ő neki az említett parancs aláírás végett bemutatattott. De megtagadta az aláírást ezen szavakkal:

— Ez lehetetlen; hiszen e parancs teljesítése a kérdéses, amugy is sokat szenvedett vidékeket egészen tönkre tenné; e részben előterjesztést kell tenni a csárnak.

— Ezzel már elkéztünk, — válaszolónak tisztársai, — mert a csár a parancsot már aláírta.

Dolgorucky minden felelet nélkül kettészakasztá az iratot. A jelenlévők meg voltak döbbenve, s mielőtt szóhoz juthattak volna, belépett a terembe a csár. Remegve beszéli el egyik miniszter, hogy mi történt. A csár haragtól elragadtatva, Dolgoruckyhoz e szavakat dörghi.

— Mit csináltál? tudod-e, hogy ez életedbe kerülhet?

— Tudom, — válaszol Dolgorucky egész nyugalommal, — de tudom azt is, hogy Péter csár nem fogja XII. Károly példájára elnépteleníteni államait. Felsőleges uram császárom! kérem, meggondolta-e eléggé azon kerületek nyomoruságát, a lakosok inségét s azon körülményt, hogy ott a földek csak némileges megmunkáltatására is a szükséges emberi erő hiányzik? holott a Ladoga-esatorna körüli munkákra legcélszerűbben lennének alkalmazhatók a svéd hadifoglyok, kik most henyélésben töltik idejüket.

Igy szólott Dolgorucky, miközben mindinkább derültebbé lett a császár arczifejzése; és elenyészvén haragja, hű miniszterének talpraesett figyelmeztetését jóváhagyta s a szerint intézkedett is.

* * *

I. Péter orosz csár súlyos betegségben szynlődvén, mely életét is veszélyezteté, küldöttség jelent meg előtte, azt kérvén, miszerint a csár kilencz gonosztevőnek, a kik halálra voltak ítélve, kegyelmezzen meg, hogy azután azok szokás szerint a csárnak kigyógyulásaért imádkozhassanak. A csár a küldöttség kérelmén felbozaukodván, haragosan mondá:

— Mi furesa dolgot kívántok ti! Ha én e gonosztevőknek, a kik az Isten és emberek törvényeit lábbal taposták, megkegyelmezek és a halálos büntetéstől megmentem, akkor én magam követnék el büntettet, és méltatlanná tenném önmagamat az életre; s azért kérelmetekkel éppen ellenkezőleg azt parancsolom, miszerint a kilencz gonosztevőn a törvényt szerinti büntetés azonnal végrehajtsassék.

* * *

Nagy Péter tevékeny szelleme felfogott mindent, és a politika legmagasztosb szemlélődéseitől nagy ügyességgel ereszkedett le a legesekélyebbszerű dolgokhoz is.

Utazásai közben egy kicsi városban egy szemfényvesztő, egyszersmind kuruzsoló vontta magára figyelmét, a ki a város piacán a tömegesen összegyűlt népet mutatványával mulattatta. Péter csár sokáig nézte ez embert. Leginkább csodálkozott azon ügyességen, melylyel a kuruzsló az arra ajánlkozóknak kihuzta fájos fogait; a csodálkozás nemsokára azon vágyat idézé elő Péterben, vajha ő is birna ezen ügyességgel, s tanítványává lett a kuruzslónak és néhány percz múlva — legalább azt hivé — ép oly jól értett a foghuzáshoz, mint tanítója. De már most jaj volt azoknak, kik előtte fogfájásról panaszkodtak. Ime erre pár példa.

Midőn utazásából visszatérve Sz.-Pétervárra, egy orosz nemes emberre kisült, hogy valamely ügyben kötelességének nem felelt meg, Péter iszonyatos haragra lobbant s az érintett nemest azonnal maga elé hivatá, alkalmasint azért, miszerint szokás szerint önkezüleg botütlegekkel térítse a kellő utra. A vétkes nemes embernek egyik meghitt barátja sietett az őt fenyegető veszélyről tudósítani s azt tanácsolá neki, gondoljon ki valamit, miszerint a császár haragja első kitörését, melytől leginkább lehetett tartani, elmellőzhesse. A vétkes azonban oly véleményben volt, hogy legjobb lesz a császár előtt nyomban megjelenie. Utközben azon törte fejét, hogy miként lehetne a reája nehezülő bajt magától elhárítania. Belép a császár szobájába, szinleg félelem nélkül, s kendőt szo-

ritva arczához. Midőn meglátja Péter, fel-
emelt bottal szaladt feléje, de észrevevén a
kendőt, kérdezi:

— Mi bajod?

— Felséges uram császárom, — felel a
nemes, — tegnap óta annyira fáj a fogam,
hogy majdnem belevesztem.

A fogfájás megemlítésére a császár
felemelt karja s ezzel a bot is lassankint
leereszkedett, s azt kérdi Péter: vajjon
odvas-e a fog?

— Nem egészen, — válaszol a nemes,
— de hibás, s nekem iszonyatos fájdalmat
okoz.

— Hozzátok el műszereimet! — kiált
fel a császár, — te pedig ülj le, megszaba-
ditlak bajodtól s fogadtól.

Ki is húzá Péter a fogat nagy ügygyel-
bajjal, de szerencsésen.

A nemes megköszönte a kegyelmet, s a
czár csak most lobbantá szemére vétkét. A
bűnös jónak találta felhagyni a maga iga-
zolásával, s térdre borulván, bocsánatot
kért a császártól, a ki keményen megdor-
gálta s a további fenytéssel felhagyott.

* * *

Ily szerencsében azonban nem részesült
egy Alsusieff nevű katonatiszt, a ki a csá-
szárnál valamely katonai parancsolat áthá-
gásával volt vádolva. Maga elé hivatá
Péter a vádlottat, a ki azonban valódi fog-
fájását, mely a házból való kimenetelben
akadályozza, hozta fel mentségeül. A csá-
szár erre tudatá vele, hogy majd ő meg-
gyógyítja, jelenjék meg tehát rögtön.
Alsusieff engedelmeskedett. Péter paran-
csolá, miszerint üljön le a szoba padoza-
tára, s a fájós fogat mutassa meg; a mi
megtörténvén, a császár a fájós fog helyett
egy egészen ép fogra illeszté foghuzóját s
ezzel oly hatalmas rántásokat vitt véghez,
hogy azokkal a szegény tisztet három
izben emelte fel ültéből. Végre ketté tört a
fog; mire a császár hazaküldé a tisztet,
mondván:

— Na már most eléggé bünhödtél.

* * *

Egykor, midőn Péter czár az admirál-
ság épületében megjelent, Gurjev nevű
hajóépítő, kit igen jól ismert és szeretett,

egy iratot nyújtott át neki. A czár
eleinte azt gondolá, hogy az irat olyas va-
lamit tárgyal, a mi Gurjev hivatalos teen-
dőire vonatkozik, s azért nem kevéssé volt
meglepve, midőn betekintvén az iratba,
tapasztalá, hogy abban panasz foglaltatik a
senatus, azaz az államtanács ellen.

— Tudod-e Gurjev, — mond a császár,
— hogy mi történik azzal, a ki igazságtal-
anul panaszodik a senatus ellen?

— Tudom, felséges uram császárom,
hogy annak halál a büntetése! — válaszolá
a hajóépítő.

— Hallod-e Gurjev, — mond a császár,
— vedd vissza panaszos iratodat, mutasd
meg törvénytudóknak és értekezzél velök
felőle. Engedek erre neked három napot.
Igen sajnálnám vesztedet.

Három nap múlva Gurjev újra meg-
jelent iratával s mondá, hogy a törvény-
tudók az ő ügyét igazságosnak és jogosnak
ismerték.

— Még mindig tartok tőle, — ugy-
mond a császár, — hogy nincs igazad, s
azért még három napot engedek, miszerint
a legjelesebb jogtudók tanácsát kikér-
hessed.

Eltelvén e három nap is, újra ott ter-
mett Gurjev a császárnál, a ki most a pa-
naszlevelet elfogadta.

Gurjevnek földbirtoka volt, melynek
egy részét egy előkelő ur jogtalanul ma-
gának tulajdonítá. Gurjev a bitorló urat
bepanaszolá, s ez ügy fölebbvitel útján
utoljára a senatus elé került; de miután az
előkelő urnak a senatus tagjai között sok
jó barátja volt, Gurjev panaszával megbu-
kott, s e fölötti bujában nem tudott már
most más módon magán segíteni, mint a
senatus ellen panaszt nyújtani be a csá-
szárnak.

A császár még aznap este magához hi-
vatá a senatus főtitkárát, a ki a Gurjev-
perre vonatkozó tárgyalási iratokat mind
elhozta magával; ezeket a császár végig
elolvastván, meggyőződött, hogy Gurjevnek
igaza van. Megmondá a főtitkárnak véle-
ményét, mely ellen az nem tudott felhozni
semmit sem. Kérdezte tehát Péter a főit-
kárt: vajjon miért nem vizsgálta meg ez
ügyet jobban?

— Nem birtam kellőleg felfogni, legke-

gyelmesebb uram császárom! — válaszol a titkár.

— Így tehát majd én fogom neked fel-foghatóvá tenni! — mond a császár. Meg is tevét, s pedig igen érezhetőleg bot-jával, s azután az iratokat visszaadván, megparancsolá a titkárnak, miszerint azokat holnap a tanácsülésben, melyben ő (a császár) is jelen léssen, újra terjesz-sze elő.

Másnap, midőn a császár a senatusba lépett, legott előkivánta a Gurjev ügyére vonatkozó jegyzőkönyvet s megparancsolá, miszerint az ítélet megsemmisíttessék, Gurjevnek a maga tulajdona visszaadassék, s azonfelül neki még ötven jobbágy, a kik eddig a föntebb említett előkelő ur birtoká-hoz tartoztak, oda ítéltessék. Minden senator avagy tanácsos, valamint a főti kár is 200 rubelnyi birsággal büntettetett meg. Egyébiránt, minthogy a senatus ellen panaszszal fellépők, ha panaszai alaptalanoknak találtattak, törvény szerint eddig halállal bünhődtek, most azt rendelé a császár, hogy a senatorok is igazságtalan ítéleteik folytán halállal lakljanak, és hogy ezen büntetéstől már a jelenlegi senatorokat is csak azon esetre menti fel, ha Gurjev nekik meg fog bocsátni. A senatorok tehát kényszerülve voltak a keresetétől általuk igazságtalanul elmozdított hajóépi-tőtől bocsánatot kérni.

(Folyt. köv.)

Az alvásról.

Míg az élet pályafutása a születéssel kezdődik és a halállal végződik, addig annak egyes mozzanata az ébrenlét és álom, vagy más szavakkal: cselekvés és nyugalom közti folytonos változások. A napi fáradalmak, többé-kevésbé lankasztó testi vagy lelki munkák után a nyugalom utáni vágyat — melyet álmoságnak nevezünk — kétszeresen érezzük, a tagok elzsibbadnak, a gondolatfolyam lassabb lesz, az érzékek erélyessége lankad, míg nemsokára elszenderülünk.

Az alvás a testszervezet természet által megkívánt nyugalma, és az emberek a végzett munka után az élvezetek- s mulatságokban csak ideiglenes nyugalmat élvezhet-

nek. A szerves lényeknél az álom utáni vágy a leghatalmasabb és néha oly nagyra növekszik, hogy az ember legfelzigatóbb és legkétségbeejtőbb helyzete- s kedélyállapotában győzve érvényesíti jogát: a katona a kemény földön elnyujtózva nem látszik arra gondolni, hogy a reggeli véres csatában szívébe talán golyó furódik, — az álom legalább órákig lekötő izgatottságát.

Az alvás a kimerült és fáradt test helyreállítása; pótolja azt, a mi a munka által erőben elvesz, és senki sem nélkülözhet — egészségének veszélyeztetése nélkül — bizonyos időtartamu alvást.

A növények is alusznak, leveleik este becsukódnak s nappal ismét kinyílnak, némelyiknél lekonyulnak; azonban az alvás alatt nem zsibbadnak el, — mint a régiek hitték, — hanem inkább feszültségben vannak. Az alvás legvilágosabban a virágoknál tűnik fel, hol az egész virág becsukódik. Némely virág éjjel, másik nappal, egyik napfénynél, másik borus időben alszik.

Valamint azon időben, melyben a föld távolabb van a naptól, a növény hervad és elhal, úgy az állatoknál is, mint pl. a mormotánál, sülnél, ürgénél stb. a szív lüktetése és a lélekzés ritkul, az állat mély álomba merül. Az ily hosszú alvás alatt testének melege csökken; így Reissy észre-vette, hogy egy denevér, melynek testmelege nyáron — a szájban mérve — + 17.6 R^o volt, januárban + 1 R^o lett. Prunekke szerint egy mormota szíve nyáron percenkint 90-et, télen 9-et lüktetett.

Alvásunk alatt kimerültségünk forrásai egy időre nyugszanak, míg testiünk lélek-zése, vérkeringése stb. szakadatlanul foly. Az álom jótékonyága tapasztalatnál fogva már az által lett bebizonyítva, hogy sok beteges állapot az alvás alatt egészen elenyészett, és a veszélyes lázas betegségek-nél az ugynevezett „krízis“ az alvás alatt történik. Érzékeink tevékenysége, a látást kivéve, nem szűnik meg az alvás alatt, hanem csak csökken, a körülöttünk történőket érezzük ugyan, csakhogy igen furesán.

Meddig aludjunk?

Az alvás tartama a kor, nem, éghajlat, nappali munkásságunk foka és az annál előforduló c-ekélyebb vagy nagyobb testi, lelki erőfeszítéstől függ. Felnötteknél ki-

nyugvásra elég 7—8 órai alvás; már a rómaiak mondták: „hét órát aludni elég;“ csecsemők majdnem folyton alusznak; fiatal és gyenge gyermekek 10—16 óráig. Ideges nőknek tovább kell aludni, mint a férfiaknak. A forró éghajlat lakói rövid ideig alusznak, míg a sarkvidékiek majdnem életök felét átalusznak; mi is tovább alszunk télen, mint nyáron. A természet-től az alvásra rendelt idő az éjjel; a legtöbb állat alkonyatkor keresi fel nyughelyét és alszik, mert kétségtelen, hogy a napvilág távolléte lankasztólag és izgatólag hat az egész idegrendszerre, azért éjjelezések, kivált megfeszítő szellemi munkásságnál, rossz következményeket vonnak maguk után. Az éjféli alvás legüditőbb. Valamint a kevés, úgy a sok alvás is ártalmas az egészségnek.

Alvás alatt szellemünk munkássága folyton tart; e munkásságot álomnak nevezük. Az álmok nagy része nem más, mint élettani változások hatásai, bizonyos testi állapot, az alvó érzése és érzelme. Az érzékek alvás alatti folytonos munkássága által gyakran a legkülönösebb álmok jönnek létre. Bebizonyított tény, hogy álomban ismeretünk köre tágul. Álomban bámulatos tisztasággal emlékezünk oly dolgokra, melyekről ébrenlétünkben megfeledkeztünk.

Dr. Becher K. nyomán: **Liszka Béla.**

— **Tudomásul.** „Gyöngyvirág tündérekéi“ és „Kis regélő“ című munkáimra folyvást Nagy-Kőrösre érkezvén a megrendelések, tisztelettel tudatom kedves ifju barátim s barátnőimmal, — kik becses megrendeléseikkel ezentul felkeresni ohajtának, — miszerint, egészségem tökéletesen helyreállván, lakásomat s műveim kiadó-hivatalát **Budapestre** (főherceg Sándor-utca 20. sz. II. emelet 17. ajtó) tettem át a magyar-utca 4. sz. alól (időközben pedig N.-Kőrösről), s a kik még nevezett műveimet birni ohajtják, becses megrendeléseiket ne N.-Kőrösre, hanem ide küldjék be. A „Gyöngyvirág tündérekéi“ ára 50 kr., a „Kis regélő“-é 1 forint. Együttesen és külön-külön is megrendelhetők; logezélszerűbben **5 kros utalvánnyal.** A remélt viszontlátásig!

Tóth József, m. k.

A d o m á k.

I.

— Miért utazik az ur is a negyedik helyen? — kérde egy paraszt ember a vasuti kocsiban mellette ülő urtól.

— Csak azért, mert ninesen ötödik! — volt rá az őszinte válasz.

II.

— Mit árul kelmed, földi? — kérde egy ur a hetivásárban a zsákokkal rakott koci mellett álldogáló gazdaembertől.

Ez odahajol az ur füléhez és sugva azt feleli:

— Zabot.

— Miért mondja ezt oly lassu hangon? — tudakolja megütődve a kérdező ur.

— Hogy lovaeszküim meg ne hallják, mert biz szegény párák már egy hónapja nem kaptak zabot.

E g y v e l e g.

— **A drága dinnye.** Midőn Murad szultán segítségével birodalmának határához ment, háboruba indulandó, egy földmivessel találkozott, ki nagyon szomorkodni látszott. Murad megkérdezte tőle szomorúságának okát, s ezen feleletet nyerte. „Sok időt s fáradságot fordítottam egy dinnye természetére, melyet jó áron eladni s a kapott pénzt családom szükségletére fordítani szándékoztam; azonban a sereg egyik kapitánya erővel elvette tőlem a dinnyét.“ — A szultán a földmivesnek igazságszolgáltatást ígért. Azonnal maga elé hivatta néhány tisztjét s azon ohajtását nyilvánította, hogy kerítsenek neki egy dinnyét, bármennyibe kerüljön is az. A kapitány csakhamar előhozta ragadományát. De mennyire megijedt, midőn a szultán őt e szavakkal a földmivelő elé állította: „Itt van, barátom, a te foglyod, mert a ki a törvényt és saját becsületét megsérti, az nem méltó arra, hogy szabad ember legyen. Rendelkezzél vele tetszésed szerint.“ A földmives megköszönte a szultán jóságát s eltávozott a kapitánnyal. Utközben a kapitány alkudozni kezdett szabadságára, s végre 500 aranypénzt ígért és fizetett, hogy megint szabadon bocsáttassék. Így a földmives dinnyéjét sokkal drágábban adta el, mint reménylette.

— **Jó ötlet.** Bizonyos városban egy kőmives, ki egy gyárkéményen dolgozott, este észrevette, hogy magas álláspontjáról le nem szállhat; a száz lábnyi magasságban tehát gondolatokba merült, hogyan ereszkedhetnék le. Egyszerre jó ötlete támadt: lovetette harisnyáját, följejtette azt és a fonalat leeresztette, e fonatra aztán a lenn állók zsinogot, a zsinogre pedig kötelet kötöttek, melyet a kőmives felhuzott és aztán rajta a lenn várakozók tapsai közt leereszkedett.

— **Arabs rege.** Nemrod király magához hivatá egy alkalommal három fiát, s három lepecsételt urnát állítottatott eléjük. Az egyik aranyból, a második borostyánkőből, a harmadik agátból volt. A király mondá legidősebb fiának, hogy válaszon közülok, s az az arany urnát választá, melyen írva volt: hatalom. Fölnyitá, s az tele volt vérrel. A második a borostyánkőből valót választá, melyen írva volt: dicsőség. Fölnyitá s nagy emberek hamvait találta benne. A harmadik átvette, a mi megmaradt, s fölnyitván azt, egészen üresen találta, hanem az alján az Isten neve volt bevésve. — „Melyik urna a legértékesebb?” — kérde a király az udvari személyzettől. A hatalomvágyók felelék: az arany; a költők és hódítók: a borostyán; a bölcsék: az üres urna; mert az Isten nevének egyetlen betűje többet ér, mint az egész világ.

— **Az esernyő XII.** Lajos francia király alatt jött divatba. Eleinte minden ember a hóna alatt hordá, ez volt a divat, — csak később, sok esztendő múlva kezdtek bot gyanánt használni. Angliában guny tárgya volt minden ember, a ki esernyővel járt, az utczagyerekek szaladtak utána; miután azonban 1778-ban Macdonald skót nemes egy igen szép selyem esernyőt hozott magával Spanyolországból, s három hónapon át engedte magát gunyoltatni: általános divattá lett.

— **Egy hóhérbárd felirata.** Salzburgban van egy hóhérbárd a XVII. századból, melyre e szavak vésvék: „A ki valamit talál, a nélkül, hogy elvesztette volna, valamit vesz, a mit el nem adtak, az meghal, mielőtt beteg lett volna.”

— **Szeget szeggel.** A pittsburgi indóháznál (Pennsylvania) egy ur tárczáját — írományokkal és nagy összeg pénzzel tele — ellopták. A kérdezősködére, hogy nem látta-e valaki a tolvajt, egy ott álló ur így felelt: „Azt is láttam, a mint lopta, de nem akartam háborgatni multságában. Okom volt rá. Nem is nevezem meg soha a tolvajt.” — „Az utolsó háboru alatt — folytatá tovább beszédét az ur, a károsulthoz fordulva — ön volt a tábor élelemszállítója, s meg is gazdagodott rajta, de midőn a pittsburgi esata után egy szegény haldokló katona csak egy korty vizért esdett ön előtt, ön kegyetlenül megtagadta kérelmét, ha előbb nyolczvan centimet le nem fizet. Az a katona én valék; ma látva a tolvajlást, némi gyönyört éreztem a sors boszujában. Melyik önök közül a nagyobb gazember? ön-e vagy a tolvaj? nem akarom eldönteni; hanem úgy hiszem, nem az utóbbira adnám szavazatomat. Alászolgája!”

Talányok.

- 1) **Illiny Sándortól.**
1. 2. 3. 4. Nagy szerepet visz e földön,
Túltesz mással lóerőn.

6. 7. 8. 9. 10. 11. Juni hóban rakosgatják,
Később száraz helyre hordják.
6. 5. 8. 7. 9. 10. Éjjeli nem szép madár,
Ragadozni sokszor jár.
8. 7. 9. 10. 11. Nyujtsd meg most a hetediket,
Látsz egy eleven keletet.
4. 3. 1. 2. Rövidítsd a harmadikat, s lesz
Eppen nem zaj, de csak gyenge nesz.
6. 5. 6. 7. 4. 5. Ezt ne ápd, ne szeresd,
Tanácslom, hogy csak megvesd.
1—11. Ilyen kell sok a gazdának,
És az ő szép marhájának.

1) **Györffy Ilonától.**

P 0 0 0
0 0 0 0 S d
ü 0 0 0 0
0 0 0

3) **Kiss Bertától.**

F 1 v R

4) **Szerényi Károlytól.**

Egy madárnak a neve ez,
Melynek tolla fehér nem lesz.
Vedd el az első betűjét:
A szabónak szerszáma lesz;
S ha három betűjét elveszed:
Reá ülni hej! nagy élvezet.

5) **Tóth Juliskától és Tóth Jenőtől.**

Vasárnap	Csütörtök	kolbász
Hétfő	Péntek	kolbász
Kedd	Szombat	kolbász
Szerda	Vasárnap	kolbász

6) **Ifj. Bellaágh Imrétől.**

4. 5. 1. 2. A nappalnak követője.
1. 2. A bizalmasságnak jele.
3. 4. 5. 2. Ezt szeretik a gyermekek,
S benne ők nagy gyönyört lelnek.
6. 7. 8. Ez védelem miatt épül,
S van ez hegyen, alul, belül.
7. 8. Mesterembereknek szere.
1. 7. 8. Ebben találhatsz mindenre.
7. 5. Földmivesek és kertészek
Nagyon gyakran ekkép tesznek.
1—8. Találd ki most az egészet,
A mely egy szép várost jelent,
Melynek vize is van s vára,
De főképen sok a gyára.

Megfejtési határidő: június hó 25-dike.

TARTALOM.

Az elhagyott. (Elbeszélés.) — Kikelet. — Tavaszi dal. — A diótörő. (Mese.) — Tátrafüred és a lomniczi csúcs. (Két képpel.) — Az árva álma. — Nagy Péter orosz czár. (Történeti karczolatok.) — Az alvásról. — Tudomásul. — Adomák. — Egyveleg. — Talányok.

Felelős szerkesztő: **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapestben (egyetem-utca 4. sz.)